Tüpraş

Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.

21 Kasım 2008

Akaryakıt Fiyatları Basın Açıklaması

Son günlerde akaryakıt fiyatları ile ilgili olarak kamuoyunda bir bilgi kirliliği gözlemlenmekte olup, bu durum sektörü ve şirketimizi itham altında bırakacak şekilde kullanılmakta ve kamuoyunu yanlış yönlendirmektedir.

Sayın basın mensuplarının doğru haber yapma sorumluluğu çerçevesinde tüm taraflardan bilgi alma ve kamuoyunu doğru bir şekilde bilgilendirme beklentisi ile geldiğimiz süreçte şirketimizce konuya ilişkin olarak aşağıdaki açıklamaların yapılması zorunluluğu ortaya çıkmıştır.

1-Rafineri Satış Fiyatı Nasıl Belirleniyor?

Şirketimiz ürün satış fiyatları, 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununda tanımlandığı üzere " en yakın erişilebilir dünya serbest piyasa oluşumu" olan,

- Akdeniz ÜRÜN fiyatları ve,
- Amerikan Doları satış kuru,

takip edilerek belirlenmektedir.

Petrol piyasalarında ham petrol ve ürünler Amerikan Doları üzerinden işlem görmekte ve yurtiçi ürün fiyatları ham petrole değil, her ürünün Akdeniz piyasasındaki fiyatına göre hareket etmektedir. Bu nedenle de, ürün bazındaki hareketler dönemsel ve/veya sezonsal olarak ham petrol ile bire bir örtüşmemektedir.

Yasal tanım çerçevesinde Akdeniz piyasasındaki petrol ürünleri fiyatlarında oluşan değişiklikler ve dolar kurundaki değişim günlük olarak değerlendirilmekte ve bu iki faktöre göre oluşturulan yeni fiyat, yürürlükteki satış fiyatlarımızdan anlamlı bir şekilde yukarı ya da aşağı yönde farklılık gösterdiğinde, fiyat ayarlamaları yapılmaktadır. Bu şekilde belirlenen yeni fiyatlar EPDK'ya, ilgili diğer kamu kuruluşlarına ve müşterimiz olan akaryakıt dağıtım kuruluşlarına gönderilmektedir.

Tüpraş, ürün fiyatlarını oluştururken "en yakın erişilebilir dünya serbest piyasa oluşumunu" satış politikası gereğince hassasiyetle takip etmek zorundadır. Çünkü, 20 Aralık 2003'de yürürlüğe giren 5015 sayılı yasa gereği petrol ürünü ithalatı, lisansı olan kuruluşlar için 1 Ocak 2005 tarihinden geçerli olmak üzere tamamen serbesttir. Özellikle çevre ülke rafinerileri (Rusya, Romanya, Bulgaristan, Yunanistan ve İsrail) Türkiye piyasasını çok yakından takip etmekte ve fiyat avantajı görürlerse ürünlerini ülkemizde pazarlamaktadırlar.

İthalatın serbest olduğu ve bölgede gerek motorin gerekse benzinin kolayca ikmal edilebileceği rafinerilerin bulunduğu bir ortamda yüksek belirlenecek fiyatlar, müşterilerimizin Tüpraş'tan ürün almak yerine ithalata yönelmesine yol açacaktır.

2- Rafineri Fiyatları Hangi Sıklıkta Değişmektedir?

Uluslararası piyasalarda son dönemde meydana gelen hızlı iniş ve çıkışlara da aynı hassasiyetle yaklaşan Tüpraş, fiyatların hızlı iniş çıkış gösterdiği bu dönemde de fiyat

ayarlama sıklığını piyasa dinamiklerine uygun olarak belirlemiş ve petrol fiyatlarının düşüş yönünde hareket ettiği 8 Temmuz-20 Kasım 2008 döneminde,

- Benzin fiyatları 13 kez düşürülmüş, 3 kez artırılmıştır.
- Motorin fiyatları 13 kez düşürülmüş, 3 kez artırılmıştır.

Akaryakıt fiyatları tespitinin temel ve belirleyici kriteri, "en yakın erişilebilir dünya serbest piyasa oluşumu" olan Akdeniz Piyasasındaki fiyatlar olmakla birlikte, başka maliyet unsurlarının da olduğu unutulmamalıdır. Ayrıca, uluslar arası piyasada fiyatlar dolar bazlı oluşurken, akaryakıt satış fiyatlarının YTL olması nedeniyle kurdaki değişim, fiyat tespitinde önemli bir belirleyici olmaktadır.

Referans olarak alınan 8 Temmuz 2008 tarihinde 1,2329 olan Amerikan Doları kuru bugün itibariyle 1,7038 olup % 38'lik bir artış söz konusudur. Son günlerde bazı basın yayın organlarında yapıldığı gibi, yalnız dolar bazlı ham petrol fiyat değişimleri takip edilecek olsa bile, bu değişimlerin değerlendirilmesinde %38'lik kur artışının dikkate alınması gerekecektir.

Yukarıda bahsedilen fiyat düşüşleri hiçbir kurum veya kuruluşun baskısı ile değil ithalat serbestisi nedeniyle oluşan rekabetçi piyasa koşulları gereği yapılmıştır.

Son günlerde sıkça gündeme gelen konulardan biri olan serbest piyasa fiyat düşüşlerinin yurtiçi fiyatlara yansıtılmadığı savı da doğru değildir.

Bölgemiz akaryakıt fiyatları tespitinin temel ve belirleyici kriteri olan Akdeniz Piyasasındaki fiyatlar ile şirketimizin belirlediği Rafineri Satış Fiyatları karşılaştırmalı olarak aşağıda verilmektedir.

CIF Akdeniz Ürün Fiyatları

	Dated Brent	Kurşunsuz Benzin 50 ppm	Motorin 50 ppm
	$/varil	$/ton	$/ton
08.07.2008	134,34	1.113,75	1.262,25
19.11.2008	48,88	393,25	567,00
% Değişim	**-64**	**-65**	**-55**

	Dated Brent	Kurşunsuz Benzin 50 ppm	Motorin 50 ppm
	YTL/varil	YTL/ton	YTL/ton
08.07.2008	165,63	1.373,14	1.556,23
19.11.2008	81,77	657,87	948,53
% Değişim	**-51**	**-52**	**-39**

Vergi ve Fonlar Hariç İzmit Rafinerisi Ürün Satış Fiyatları

	Kurşunsuz Benzin 50 ppm	Motorin 50 ppm
	YTL/M^3	YTL/M^3
08.07.2008	1.130,41	1.471,06
20.11.2008	582,05	933,98
% Değişim	**-49**	**-37**

Yukarıda yer alan tablolardan da görüleceği üzere; 8 Temmuz 2008'den 20 Kasım 2008 tarihine kadar kur etkisi dikkate alındığında Akdeniz piyasasında Benzin fiyatları (YTL bazlı) %

52 oranında düşerken, Tüpraş fiyatlarını % 49 oranında düşürmüştür. Motorin fiyatları da Akdeniz piyasasında % 39 düşerken, Tüpraş rafineri satış fiyatlarını % 37 oranında düşürmüştür.

Nitekim şirketimizin Akdeniz Piyasasında oluşan fiyatları yakından takip ettiği hususu Rekabet Kurumu'nun konuya ilişkin olarak verdiği "Ön Araştırma Gerekçeli Kararı"nda açıkça tespit edilmiş durumdadır. Rekabet Kurumu'nun söz konusu Kararı'nın 367-371 satırları aynen şöyledir.

"…Dolayısıyla, fiyat artış ve azalışları birlikte değerlendirildiğinde, Tüpraş'ın Platts'da oluşan fiyat hareketlerinden kendi lehine sonuçlar çıkarma ve hakim durumunu kötüye kullanma eğiliminde olmadığı, uluslar arası fiyatlarla Tüpraş fiyatları arasındaki farklılıkların zorlanmadığı ve bir süre sonra fiyatların uyumlaştığı anlaşılmıştır."

3- Akaryakıt Pompa Satış Fiyatı Nasıl Oluşur?

Akaryakıt pompa satış fiyatının içerisinde 3 adet fiyat bileşeni bulunmaktadır. Bunlar;

i. Rafineri Satış Fiyatı/İthalat Fiyatı,

ii. Dağıtıcı Şirket/Bayi Maliyet ve Kar Payı,

iii. Sabit tutarlı ÖTV ve ÖTV dahil olmak üzere yukarıdaki toplam tutar üzerinden hesaplanan KDV'dir.

Karşılaştırmaya esas alınan tarihler itibariyle benzin ve motorin pompa satış fiyatlarının bileşenlerini gösteren grafikler aşağıda verilmektedir.

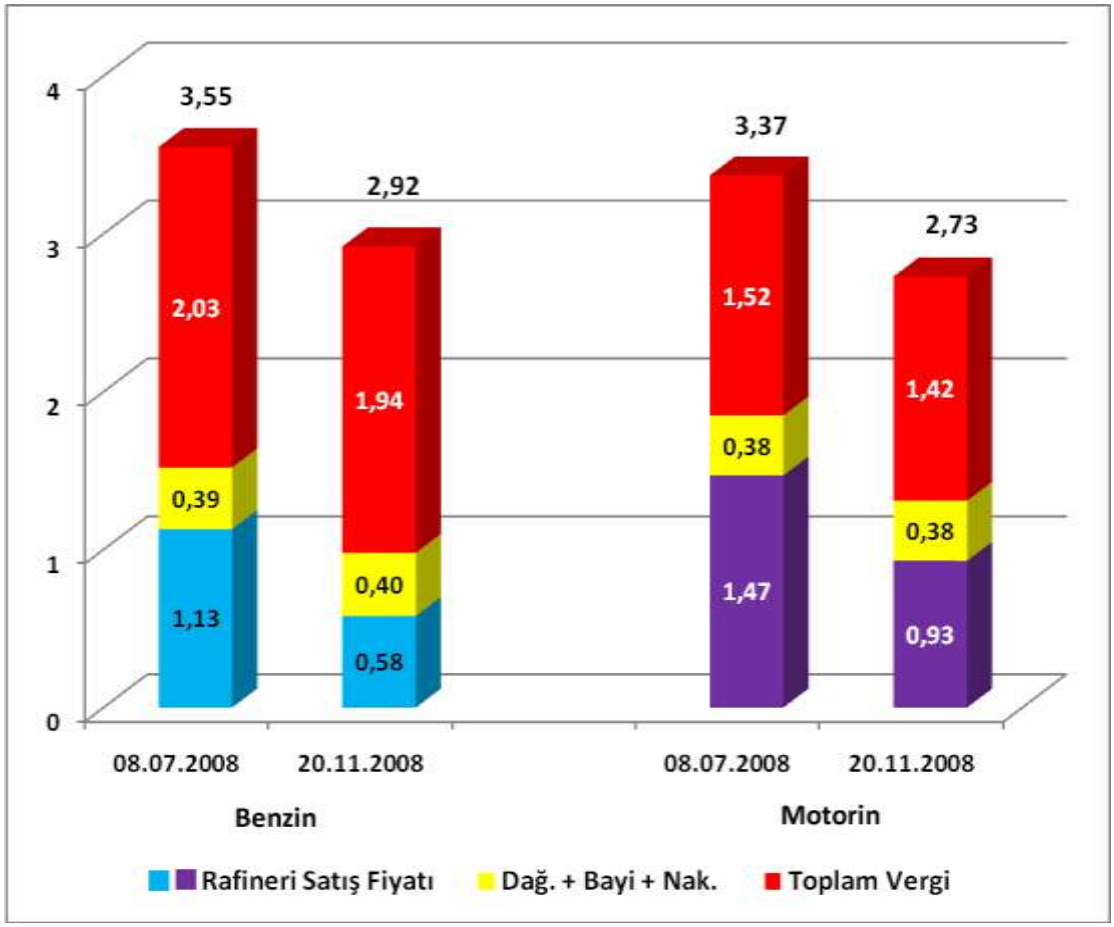

Yukarıda yer alan grafiklerden de görüleceği üzere akaryakıt pompa satış fiyatının içerisindeki en büyük pay vergidir. Vergi yükünün en büyük dilimini ise litre başına sabit olarak olarak alınan ÖTV oluşturmaktadır. 1 litre benzin içerisindeki ÖTV 1,4915 YTL olup, bu tutar üzerinden de %18 oranında KDV alındığından 1 litre benzin içerisinde sadece ÖTV'den kaynaklanan vergi yükü 1,76 YTL olmaktadır. Satış fiyatının içerisindeki diğer unsurlardan alınan KDV de dikkate alındığında 1 litre benzin içerisindeki toplam vergi yükü 1,94 YTL'ye ulaşmaktadır. Dolayısıyla, bugün itibariyle benzin bedava olsa ve rafinerici, dağıtıcı, nakliyeci, bayi hiçbir hizmet bedeli almasa dahi benzinin litresi yine de 1,94 YTL'den az olmayacaktır.

Bugün litresi 2,92 YTL olan benzin pompa satış fiyatı içerisindeki rafineri satış fiyatı ise 0,58 YTL olup pompa satış fiyatı içerisindeki payı sadece (0,58 / 2,92=) %20'dir. En basit matematiksel ifade ile; Şirketimizin benzin rafineri satış fiyatında yapacağı yüzdesel indirimin sadece beşte biri pompa fiyatına yansıyacaktır. Bir başka ifade ile, pompada 1 litresi 100 kuruş olan benzinin rafineri fiyatı %50 düşse (20 kuruştan, 10 kuruşa düşse) pompa fiyatı 90 kuruşa düşecektir. Yani yüzdesel bazda bakıldığında, rafineri satış fiyatındaki %50'lik düşüş, fiyat içerisindeki sabit bileşenler nedeniyle pompaya ancak %10 oranında yansımaktadır.

Bu durum Maliye Bakanlığı'nın tercih ettiği sabit vergi uygulamasından kaynaklanmakta, böylece tüketici büyük fiyat dalgalanmalarından korunmaktadır. Yüksek fiyat değişimleri sabit vergi ile sönümlenmekte ve piyasaya bire bir yansıması engellenmektedir. Pek çok gelişmiş ülkede de aynı sistem kullanılmaktadır ve doğru yöntem de budur. Nitekim bu yüzden, petrol fiyatlarının arttığı zamanlarda da pompa fiyatına yansıma çok daha düşük olmuştur.

Örneğin 2006 yılında ham petrolün varili 60 Dolar seviyelerinde iken 1 litre benzinin pompa fiyatı yaklaşık 2,50 YTL idi. Temmuz 2008'de ise ham petrolün varili 140 Doları aşmış, ancak 1 litre benzinin pompa fiyatı, %133 oranında artıp, 5,83 YTL'ye yükselmemiş, 3,55 YTL'de kalmıştır.

Fiyatlar üzerindeki yüksek sabit vergi yükü nedeniyle pompa fiyatlarındaki indirim ve artışların yüzdesel değil tutarsal olarak (yani kuruş bazında) izlenmesi en doğru yöntemdir.

Nitekim 8 Temmuz 2008'de uygulanan en yüksek benzin pompa satış fiyatı 3,55 YTL/litredir. Bugünkü fiyatın 2,92 YTL/litre olduğu dikkate alınırsa toplam (3,55-2,92=) 63 kuruş indirim yapılmıştır. Bu indirimin 55 kuruşu rafineri satış fiyatından şirketimizce yapılmış, yapılan bu indirim pompa fiyatlarına da yansımıştır. Pompa fiyatlarındaki düşüşün 8 kuruşluk kısmı ise matrah azalması nedeniyle KDV'de oluşan azalmadır.

4- Avrupa Ülkelerinde Pompa Fiyatları Ne Kadar Düştü?

Avrupa ülkelerindeki benzin ve motorin fiyatlarındaki değişimler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Pompa Fiyatları Karşılaştırması (YTL/Litre)

	Benzin			Motorin		
Ülkeler	Temmuz 08	Ekim 08	Fark	Temmuz 08	Ekim 08	Fark
Fransa	2,80	2,61	-0,19	2,26	2,04	-0,22
Almanya	2,87	2,65	-0,22	2,35	2,13	-0,22
İtalya	2,88	2,65	-0,23	2,40	2,14	-0,26
İspanya	2,36	2,13	-0,23	2,13	1,87	-0,26
İngiltere	2,85	2,64	-0,21	2,70	2,50	-0,20
Ortalama	2,75	2,53	-0,22	2,37	2,14	-0,23
Türkiye	**3,50**	**3,16**	**-0,34**	**3,25**	**2,84**	**-0,41**

Tabloda gösterilen değerler, listelenen ülkelerdeki benzin ve motorin aylık ortalama pompa fiyatlarının aylık ortalama kur ile çarpılmasıyla elde edilen YTL/litre pompa fiyatlarıdır. Kasım ayı ortalama değerleri henüz yayınlanmadığından Temmuz-Ekim dönemi karşılaştırılmıştır.

Görüldüğü gibi, hem benzin hem de motorinde ülkemizdeki pompa fiyatlarında Temmuz-Ekim döneminde yapılan indirim miktarı Avrupa ülkelerindeki indirimlerden daha fazladır. Benzinde Türkiye'deki pompa fiyatları 0,34 YTL/litre düşerken Avrupa ortalaması 0,22 YTL/litre olmuştur. Aynı şekilde, motorin pompa fiyatları ülkemizde 0,41 YTL/litre düşerken, Avrupa'daki pompa fiyatları 0.23 YTL/litre düşmüştür.

5- Benzin Pompa Fiyatları Neden Ham Petrol'ün Geçmişteki Seviyesi ile Paralel Değil?

Son günlerde, 2006 yılındaki ham petrol ve benzin pompa fiyatları ile bugünkü ham petrol ve benzin pompa fiyatları karşılaştırılmakta ve aynı ham petrol fiyatlarına vurgu yapılarak neden geçmiş dönemdeki pompa satış fiyatına düşülmediği sorgulanmaktadır.

Ancak, bu değerlendirme de yanlış ve eksik bilgilerle yapılmaktadır. Zira, karşılaştırmalarda geçen dönem içerisinde diğer maliyet kalemlerinde meydana gelen artışlar hiç dikkate alınmadığı gibi, 2007 ve 2008 yıllarında ÖTV'de yapılan artışlar da dikkate alınmamaktadır. Bu dönemde 1 litre benzin ÖTV'sinde yapılan toplam artış 0,1290 YTL'dir. Bu tutar üzerinden alınan KDV'de dikkate alındığında pompa fiyatı içerisindeki ÖTV'ye bağlı sabit vergi yükü artışı litrede 0,1522 YTL olmaktadır. Bir başka ifade ile anılan dönemde 1 litre benzin içerisindeki sabit vergi yükü 15 kuruşun üzerinde artış göstermiş durumdadır.

6- Tüpraş Fiyatlarını Web Sitesinde Neden Yayınlamıyor?

1 Ocak 2005 tarihinden itibaren 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun ilgili maddeleri uyarınca, petrol ürünleri ithalatı ve ihracatı serbest bırakılmış; bu tarihe kadar devam eden dağıtım şirketlerinin ikmallerinin en az %60'ını yurtiçi rafinerilerden yapma mecburiyeti kaldırılmıştır. Böylece Tüpraş rafinerileri ile ilgili geçmişte çeşitli isimler altında uygulanan koruma ortadan kalkmıştır.

Bu kapsamda rafineri satış fiyatlandırma yöntemlerinin ve fiyatlarının alenen açıklanması ithalat ve ihracat fiyatlarının belirlenmesinde pazarlık avantajını ithal ve ihraç kargolarımızın alıcısı ya da satıcısı konumundaki yabancı firmalara verecek ve şirketimizin uluslararası piyasadaki rekabet gücünü azaltacaktır. Aynı nedenle koruma olmayan diğer ülkelerdeki rafineri şirketleri de Rafineri Satış Fiyatlarını kamuoyuna açıklamamaktadır.

Kaldı ki şirketimizin müşterisi konumundaki akaryakıt dağıtım kuruluşları fiyat değişimlerinin yürürlüğe gireceği tarihten bir gün önce bilgilendirilmekte olup, bu fiyatların başka bir ticari müesseseye veya kamuoyuna açıklanması Şirketimizin müşterisi ile arasındaki ticari bilgilerin açıklanması anlamına gelecektir. Ayrıca, şirketimiz uyguladığı fiyatları müşterilerinin yanı sıra EPDK, Maliye Bakanlığı ve ilgili diğer kamu kuruluşlarına düzenli olarak bildirmektedir.

Kamuoyunun bilgilerine sunarız.

Kurumsal İletişim Müdürlüğü

Koç

41790 Körfez / Kocaeli Tel: (0.262) 316 30 46 e-mail:skizilcan@tupras.com.tr